

С. Л. Овсієнко, О. В. Мардаренко

**ДЕРЕВІНСЬКИЙ В. В'ЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ.
НАРИС ПОРТРЕТА ПОЛІТИКА: МОНОГРАФІЯ /
В. ДЕРЕВІНСЬКИЙ. — ТЕРНОПІЛЬ:
ДЖУРА, 2011. — 224 с.**

«В'ячеслав Чорновіл був яскравою, неординарною особистістю, яка впливала на хід історичних подій», — саме такими словами розпочинається останній структурний підрозділ «Епілог» ґрунтовної праці доцента кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури, кандидата історичних наук В. Деревінського, присвяченої важливим моментам життєвого шляху видатної української постаті — В'ячеславі Максимовичу Чорноволу.

Діяльність і громадянська позиція цієї непересічної людини завжди знаходилась під прискіпливим поглядом його опонентів та прибічників. Це знайшло своє відображення у документах судових справ, сфабрикованих радянською владою, у статтях на шпальтах періодичних видань, частково у наукових дослідженнях. Завдяки ентузіастам поступово видаються твори (статті, виступи, інтерв'ю) В. Чорновола. Проте про життєвий шлях видатного українського політичного та громадського діяча, дисидента і правозахисника, одну з найвідоміших політичних постатей України, яскраву особистість, блискучого полеміста, інтелектуала, патріота В. Чорновола, який не залишається поза увагою і сьогодні, не було проведено системного наукового аналізу. Донедавна не було жодного ґрунтовного наукового чи публіцистичного доробку. З цього приводу необхідно відмітити слова Валентини Максимівни Чорновіл про те, що з «товаришів-колег ніхто не написав книжки про В'ячеслава Чорновола». У цій ситуації поява першої ґрунтовної праці «В'ячеслав Чорновіл. Нарис портрета політика» київського історика В. Деревінського було знаковою неординарною подією.

На сьогодні презентація книги «В'ячеслав Чорновіл. Нарис портрета політика» вже відбулася в Тернополі, Львові, Миколаєві, Херсоні, Черкасах та Києві. Дана праця стала продовженням творчого доробку В. Деревінського «На гребені боротьби. Діяльність В'ячеслава Чорновола у другій половині 1980-х рр.».

Для автора важливе значення в осмисленні В. Чорновола як особистості, громадського і державного діяча має десяти томне видання чорноволових праць, започатковане Міжнародним благодійним фондом В'ячеслава Чорновола та видавництвом «Смолоскип».

Науковець зібрав надзвичайно багато архівних документів та різних матеріалів. Зокрема, книга містить цікаві фотоматеріали, які розповідають про окремі яскраві моменти життя В. Чорновола.

Праця В. Деревінського є першим науковим дослідженням, що розкриває важливі етапи життя та діяльності В. Чорновола. Не будучи особисто знайомим з В. Чорноволом, автор зважено підійшов до вивчення цієї постаті. Читачі мають можливість простежити за життєвим шляхом В. Чорновола від дитинства — до моменту трагічної загибелі в автокатастрофі в 1999 р. В книзі зібрані в певній послідовності багато цікавих і мало відомих фактів життя, його праці, згадки про нього, які допомагають довідатись про неординарність і багатогранність цієї людини, зрозуміти зміст і характер українського національного руху. Актуальність дослідження полягає в тому, що показана особистість, яка, жертвуючи всім заради людей, не боялась йти супроти, кинути виклик «радянській тоталітарній» системі.

В монографії досліджено основні чинники формування світогляду й активної громадської позиції В. Чорновола, розкрито його діяльність, роль і значення в суспільно-політичних процесах України другої половини ХХ ст.

Дослідником простежуються заходи В. Чорновола з відстоювання прав безпідставно засуджених представників української інтелігенції та його дії по захисту своїх громадянських прав під час слідства, суду та ув'язнення. Подається інформація про внесок В. Чорновола у створення та видання позацензурного журналу «Український вісник», у становлення громадсько-політичних організацій, таких як Українська гельсінська спілка, що відігра-

ла значну роль у поступі українського народу до державної незалежності. Автор відтворює картину участі В. Чорновола у парламентських і президентських виборчих кампаніях. З'ясовано, що в складних умовах проголошення й утвердження Української державності В. Чорновіл, перебуваючи у Верховній Раді України та на посаді голови Львівської обласної ради, обстоював інтереси українських громадян. Своє місце знайшло висвітлення євроатлантичних поглядів В. Чорновола.

В монографії також розглянуто праці В. Чорновола — «Правосуддя чи рецидиви терору?» та «Лихо з розуму», — які зробили значний вплив на становлення й розвиток дисидентського руху та показали світовій громадськості справжній стан справ зі свободою особи і нації в УРСР.

Автор ретельно проаналізував динаміку появи за межами України інформації про В. Чорновола на основі матеріалів, опублікованих в журналі української діаспори — «Визвольному шляху».

В праці достатньо уваги приділено тому, якими методами і засобами радянська влада намагалася знешкодити й зламати нестримного лідера. Мова йде і про особливості перебування В. Чорновола в сибірських таборах та на засланні. Посилює цінність книги такий факт, що до нього з повагою ставилися політв'язні усіх національностей у радянських концтаборах.

З широкого кола питань, якими займався В. Чорновіл, привертає увагу одна з малодосліджених галузей діяльності Чорновола — літературна критика. Авторіві вдалося подати читачеві різні сторони його діяльності, показати його індивідуальність.

Отже, вітчизняна історіографія і суспільство отримали гідну працю, яка становить наукову і пізнавальну цінність. Вона допомагає осмислити та оцінити діяльність В. Чорновола — по статі, яка потрапила до десятки Великих Українців, усвідомити наше минуле та знайти в ньому повчальне для сьогодення і майбутнього. Рекомендуємо науковцеві продовжити працю в цій царині.

«Про В'ячеслава в підручниках історії мають писати просту правду. Не наліплювати зайвого героїчного пафосу. Його треба сприймати й дивитися на нього таким, яким він був», — зазначив Я. Кендзьор у документальній стрічці «Українська незалежність. Фільм перший. В'ячеслав Чорновіл».